

Стаття надійшла до редакції 12.12.2023 р.

Перевірено на плагіат 15.12.2023 р.

унікальність – 92.69%

<https://doi.org/10.17721/StudLing2023.23.41-51>

УДК 811.124'01

РЕАЛІЗАЦІЯ ЛЮБОВНОЇ МАГІЇ В ТЕКСТАХ *TABELLAE DEFIXIONUM*

Олена Володимирівна Садовнича, sadovnychalena22@gmail.com

канд. філол. наук

Національний медичний університет імені О. О. Богомольця

У фокусі даного дослідження – аналіз лексичних одиниць, пов'язаних із "приворотними зіллями" в латинській мові (*amātōrium, medicamentum amatorium, rotio, venus, venepit*), які мають подвійне значення, охоплюючи і кохання, і отруту.

Окремий аспект статті присвячено *tabellae defixionum*, котрі вважаються важливим елементом сакрального латинськомовного тексту. Розглядаються мотиви, що підштовхували до створення таких табличок, зокрема у контексті складного становища жінок в античному Римі. Кохання для жінок того часу було особливо важливим, і стаття вказує на різноманітні мотиви: помста за зраду, прагнення "отримати свого бажаного чоловіка", міцне кохання та здорові діти.

Аналіз фонетичних та морфологічних особливостей *tabellae defixionum* виконано в працях В. Ваананена, Р. Томліна, Г. Германа, А. Кроппа, Дж. Блансдорфа та ін. Проте, авторка акцентує увагу не на системно-структурних особливостях текстів, а на прагматичному аспекті, паралельно вирішуючи питання належності цих текстів до повсякденного мовлення і розглядаючи їх лінгвопрагматичну функцію.

У статті також висвітлюються різні типи досягнення бажаного ефекту в текстах любовної магії: а) спрямовані на збудження прив'язаності та б) спрямовані на зваблення. Відстежується зв'язок між магичним текстом та його впливом на психіку та почуття цільової особи.

Зроблено загальний висновок щодо високого рівня організації та ретельного використання вербальних елементів для досягнення бажаного ефекту в контексті любовної магії в античному Римі.

Ключові слова: любовна магія, перформатив, таблички проклять, ритуал, сугестія, соматоніми.

REALIZATION OF LOVE MAGIC IN THE TEXTS OF TABELLAE DEFIXIONUM

Olena Volodymyrivna Sadovnycha, sadovnychalena22@gmail.com

Ph.D. in Philology
Bogomolets National Medical University

*The main focuses of the study include the analysis of lexical items related to "love potions" in Latin, such as *amātōrium*, *medicamentum amatorium*, *potio*, *venus*, *venenum*. The author notes that these terms have a double meaning, covering both love and poison.*

*The focus of this study is the analysis of lexical units related to "love potions" in Latin (*amātōrium*, *medicamentum amatorium*, *potio*, *venus*, *venenum*), which have a double meaning, covering both love and poison.*

*A separate aspect of the article is devoted to *tabellae defixionum*, which are considered an important element of the sacred Latin text. The motives that prompted the creation of such tablets are considered, in particular in the context of the difficult position of women in ancient Rome. Love was especially important for women at that time, and the article points to a variety of motives: revenge for betrayal, the desire to "get your desired man", strong love and healthy children.*

*The analysis of phonetic and morphological features of *tabellae defixionum* is carried out in the works of V. Vaananen, R. Tomlin, G. Herman, A. Kropp, J. Blansdorf and others. However, the author focuses not on the systemic and structural features of the texts, but on the pragmalinguistic aspect, simultaneously solving the question of whether these texts belong to everyday speech and considering their lingual pragmatic function.*

The article also highlights different types of achieving the desired effect in the texts of love magic: a) aimed at arousing attachment and b) aimed at seduction. The connection between the magical text and its effect on the psyche and feelings of the target person is being tracked.

A general conclusion is drawn regarding the high level of organization and careful use of verbal elements to achieve the desired effect in the context of love magic in ancient Rome.

Key words: *love magic, performative, curse tablets, ritual, suggestion, somatonyms.*

В античному світі, зокрема в Стародавньому Римі, яскравими прикладами любовної простонародної магії були різні зілля та тексти табличок проклять (*tabellae defixionum*). Численні твори римських авторів описують магичні ритуали любовного чи навіть еротичного характеру («*De Agri Cultura*» М. Порція Катона, «*Aeneis*» та «*Eclogae*» П. Вергілія Марона, «*Rerum Rusticarum De Agri Cultura*» М. Теренція Варрона, «*Metamorphoses*» Л. Апулея тощо).

У латинській мові є багато лексем зі значенням «приворотне зілля»: *amātōrium*, *ī n.* (від лат. *amare* – кохати), *medicamentum amatorium* (досл. «любовні ліки»), *potio*, *onis f* – любовний напій, *venus*, *eris n* чи *venenum*, *i n* (від лат. *Venus*, *eris f* – Венера, богиня кохання) – любовний напій. До речі, всі ці лексеми також вживаються в значенні «отрута».

Латинськомовні *tabellae defixionum* становлять значний пласт античної культури і є одним із різновидів сакрального латинськомовного тексту, сугестивні властивості якого проявлялися під час застосування у магичному ритуалі. Цікавим у дослідженні *tabellae defixionum amorosa* є мотиви, що спонукали до їх створення. В античному Римі становище жінки було досить складним, адже життєвий максимум, якого вона могла прагнути – створення щасливого шлюбу та народження дітей, тому кохання для жінки, яка не мала майже нічого, було дуже важливим. Помста за зраду, прагнення «отримати свого бажаного чоловіка», міцне кохання та здорові діти – ось основні причини звернення римлянок до простонародної магії [Schilling Robert, 1966, p. 29-55].

Багато вчених аналізували фонетичні та морфологічні особливості *tabellae defixionum*: В. Ваананен (1982), Р. Томлін (1988), Г. Герман (2000), А. Кропп (2008), Дж. Блансдорф (2012) в контексті власних епіграфічних досліджень та народної латинської мови (*latina vulgata*). Втім, у нашій науковій розвідці зосередимо свою увагу на прагмалінгвістичному аспекті. Таке дослідження одразу порушує кілька суттєвих проблем, які ставимо за мету вирішити: 1) чи належать такого роду тексти до повсякденного мовлення або становлять штучну шаблонну послідовність лексем? 2) чи мають вони високо організований мовний характер із чітким вираженням змісту та правильною граматиною? Аналіз магичних текстів на лексико-семантичному рівні дасть змогу виявити образи, символи, ключові лексеми сакрального тексту для подальшого їх тлумачення та розуміння.

У праці французького дослідника К. Фараоне виділено такі типи досягнення бажаного ефекту в любовній магії: 1. Тексти, спрямовані на збудження (грец. *φιλία*), тобто виникнення атракції в нееротичному плані. Зазвичай до такої магії вдавалися заміжні жінки, щоб приворожити свого чоловіка, досягнути його більшої поваги та прив'язаності. 2. Чари, які спрямовані на зваблення (грец. *έρως*), тобто сексуальне кохання, неконтрольовану пристрасть [Faraone 1999].

Tabellae defixionum мають деякі лексичні особливості, які можна описати як типові для мови для спеціальних цілей магичного характеру. В структурі тексту прокляття, який розглядається як мовленнєвий акт, можна виділити дві частини: поведінковий, у якому адресант виражає своє ставлення до проклятої особи, а також імперативний, у якому директиви-побажання послідовно сформульовані. Лексика, що використовується у *tabellae defixionum amorosae*, напряду ретранслює основні мотиви створення такого сакрального тексту: помста за зраду, напад та завдання шкоди супернику через любовний трикутник, любовний приворот, який викличе палку пристрасть чи ніжне кохання, підвищення прихильності коханої людини, яка не відповідає на почуття пошукувача. Таку лексику надалі вважаємо прагматично маркованою.

Тексти любовних заклять та приворотів, так звані *tabellae defixionum amorosae*, датовані IV ст. до н.е., за дослідженнями Дж. Гагера (1992) та Дж. Вінклера (1991), користувались популярністю і становили одну чверть усіх знайдених грецьких табличок і восьму частку від усіх латинських корпусів. Часто такі тексти написані чоловіками для завоювання серця коханої людини або для «еротичної пригоди», або ж використовують переважно елементи примусу: *coge illam tecum coitus facere ...* – зв'яжіть її, щоб зробила перелюб зі мною; *Cogite Bonosam, quam peperit Papte amare me Oppium, quem peperit Veneria, amore sacro sine intermissione...usque ad diem mortis suae* (dfx 11.2.1. /5 (DT 267) – Зв'яжіть Бонозу, яку народила Папта, кохати мене, Оппія, якого народила Венерія, магічним коханням безупинно й аж до дня її смерті [Gager 1992].

Обидва уривки ілюструють використання перформативу «*cogere*», який, показуючи умовну послідовність дії прив'язки в ритуалі прокляття, відповідає когнітивній структурі сценарію «зв'язування, примусу». Таким чином, дані прокляття спрацьовували одномоментно, оскільки тексти й були водночас дією [Садовнича 2022, с. 337].

Втім, зрідка віднаходимо тексти жіночого авторства, адресовані чоловікам, а ще рідше – тексти гомосексуального характеру, створені для згуби коханців однієї статі. Більшість латинських табличок проклять проти суперників у коханні походять із територій сучасної Німеччини та Австрії (датовані I-II ст. н.е.), Італії (I-II ст. н.е.), Африки (II-III ст. н.е.), Іспанії (I ст. н.е.). Ці тексти спрямовані на усунення суперниць жіночої статі. Зазвичай такі *tabellae defixionum* не містять конкретної інформації про факти та жертв проклять, і тому ми можемо тільки припустити, що вони використовувалися коханцями або зневіреними дружинами, як про це зазначає чеська дослідниця Д. Урбанова (dfx 5.1.4/7 (DT 100), dfx 4.1.2/1 (DT 103), dfx 1.4.4./2 (DT 138), dfx 1.4.4/3 (DT 139), dfx 1.5.1/1 (DT 191), dfx 11.1.1/14 (DT 228), dfx 8.4/1, dfx 6.1/1, dfx 1.4.4/14, dfx 1.5.4/1, dfx 2.1.3/1, dfx 7.1./2) [Urbanová D, 2010].

Дослідник магичних табличок Є. Кагаров зараховував любовні чари до чорної магії, зазначаючи, що вислови, використані в табличках із любовними закляттями були «цілком у стилі проклять»: «Багато з *tabellae defixionum* подібні між собою та могли бути написані тою ж самою особою за загальним шаблоном» [Кагаров, с. 24]. Погоджуючись у цілому із Є. Кагаровим, зазначимо, що прокляттями треба вважати тексти *tabellae defixionum* любовної магії не лише через їхню ворожість, а більше через форму магичного тексту, від природи обмеженого досить вузьким набором дієвих «засобів» (перерахування частин тіла, називання імені, прикликання богів і демонів тощо) [Садовнича 2022, с. 338].

Стосовно *tabellae defixionum* еротичного характеру (м. Туніс, датовані II-III ст. до н.е.), то їх лексичне наповнення, чітке та лаконічне, передбачає використання номенів демонів та екзотичних божеств не римського походження, часто єгипетських, неалфавітних формул, звукових послідовностей, магичних знаків та так званих *grammata* («безглузді слова» грец. *ἄσκημα ὀνόματα*), які могли захистити тих, хто міг їх правильно вимовляти: їхня сила полягала в їхньому звучанні, тому вони були неефективними за неточної вимови:

Καταξίϛ [q]ui es Aegypto magnus daemon....et aufer illae somnum usquedun veniat at me... Τραβαξίαϛ omnipotens daemon adduc....(?)} amante(m) aestuante(m)sa; Νοχθιριϛ qui cogens daemon coge illa(m) m[ec]un coitus facere; Βιβριξί qui es [c]oge illam venire ad me amante(m) aestuante(m) amoris et desiderii mei causa; Ρικουριθ agilissime daemon in Aegypto et agita [m] desiderium. Βιβριξί, qui es fortissimus daemon, urgue, coge illam venire ad me

amantem aestuantem amoris et desiderii mei. (dfx 11.1.1/16 (DT 230) Karthago) – Катаксин, ти великий демоне Єгипту, захопи сон однієї (дівчини), щоб вона могла прийти до мене і дати задоволення моїй душі. Трабаксіан, всемогутній демоне, приведи її до мене, пристрасну, розпечену від любові та бажання до мене. Нохтириф, демоне нестримний, схили її до сексуальних стосунків зі мною. Бібірексе, найнадійніший демоне, штовхни її й змусь прийти до мене, пристрасну, киплячу від любові та бажання. Рікуріте, найшвидший демоне Єгипту, розірви її зв'язок з батьками, з ліжком, повітрям, що вона плекає, і змусь її любити мене і поступитися моєму бажанню. Бібірексе, найсильніший демоне, замуч, зв'яжи її, щоб прийшла до мене палким коханням і моїм бажанням.

Метою таких текстів *tabellae defixionum* було викликати кохання та пристрасність у жертви прокляття, тому часто вживаються фрази на кшталт: *uratur, comburatur ... amore et desiderio meo* (dfx 11.2.1/34) – горить, згорає... моїм коханням та бажанням; *ut amet me ... solum me in mente habeat; uratur furens amore et desiderio meo, anima et cor uratur Sextilii.* . (dfx 11.2.1/ 8) – щоб він мене любив... тільки мене мав на думці; щоб він люто палав моєю любов'ю і бажанням, нехай горить душа і серце Секстилія.

У даному випадку палке кохання асоціюється із вогнем, жертва має «палати від пристрасності», тому вживаються перформативи *urere* (досл. «палати, горіти», в іншому значенні – «збуджувати», а також *comburere* (досл. «спалювати, знищувати», в іншому значенні – «бути закоханим»). Автор таблички прокляття недаремно використовує ці дієслова саме в *Modus conjunctivus* (умовний спосіб), адже це підсилює наміри самого адресанта.

У *tabellae defixionum*, що мають на меті любовні привороги чи помсту через ревності, часто вживаються такі вислови: «*detineatur in omne tempus in amore*» (DT 231) – обплутай коханням назавжди; «*coge illa me amare, mihi conferre ad meu[m] desiderium*» (DT 230) – примусь її кохати мене й поступитися моєму бажанню; «*amantem aestuantem amoris et desiderii mei causa*» (CQ 50.2. 2(XX). 574) – палко закохану і причину моїх бажань; «*amantem furentem prae amore meo*» (dfx 11.2.1./3) – кохану, божевільну від мого кохання.

Випадки суперництва в коханні (з метою заподіяння шкоди супернику в коханні) є менш частими: *Paulina aversa sit a viris omnibus et deficsa (=defixa) sit, ne quid possit mali facere* (dfx. 8.4./1). – Нехай Пауліна буде відкинута всіма людьми та проклята, щоб вона не могла чинити зла.

У деяких інших випадках значення дієслова *posse* «могти» є неоднозначним і може тлумачитися або в деонтичному, або в дозвільному сенсі: «вміти» або «допускати», «мати значення, користуватися впливом» У першому випадку відразу з боку чоловіків і наступне прокляття призводять до того, що Пауліна не зможе зробити більше нічого злого. Такий мовленнєвий акт стосується насамперед особи, яку проклинають. У другому випадку відразу від чоловіків і прокляття не дозволять Пауліні зробити нічого злого, і фокус мовленнєвого акту зосереджений на самому кінцевому акті [Urbanová 2016, p. 313].

Отже, у цьому відношенні, беручи до уваги класифікацію мовленнєвих актів Дж. Остіна, природа прокляття, задокументована на *tabellae defixionum*, є подвійною: прокляття діє проти певної залученої надприродної сутності, іноді навіть неявно, проте прокляття, з іншого боку, спрямовано своєю перформатиною складовою на поведінку адресатів прокльонів.

Любовні привороти досить жорсткі в формулюваннях і переслідують тимчасову втрату інтелектуальних здібностей і тілесних функцій жертви до тих пір, поки бажане кохання не здійсниться. На відміну від інших видів прокляття, вони зазвичай містять ім'я автора, щоб було зрозуміло, кого має любити жертва прокляття. Як правило, прокляття спрямоване одразу на три психічні проблеми: втрата пам'яті, безсоння та безумство. Незважаючи на жорстокість змісту виразів, їх мета швидше в тому, щоб змусити жертву усвідомити примусово нав'язані фантазії та може, нові любовні бажання. Найсильнішим і найсугестивнішим елементом любовного привороту є втрата пам'яті, яка призводить до втрати почуття відповідальності стосовно своєї сім'ї та будь-яких відносин з нею: жертві доведеться забути батьків і позбавитися всіх інших чоловіків: ...*commendo tibi quod ... mella, ut illam immittas daemones ... N aliquos infernales ut non permittatur ...es me contemnere, sed faciat quaecumque desidero. Vettia, quam peperit Optata, vobis enim adiuvantibus, ut amoris mei causa non dormiat, non cibum, non escam accipere possit. SIGNA MAGICA Obligo Vettiae, quam peperit Optata, sensum, sapientiam et intellectum et voluntatem, ut amet me Felicem, quem peperit Fructa, ex hoc die ex hac hora, ut obliviscatur patris et matris et omnium suorum et amicorum omnium et omnium virorum amoris mei gratia, Felicis, quem peperit Fructa. Vettia, quam peperit Optata solum me in mente habeat insaniens, insaniens, vigilans; uratur frigat...ardeat Vettia, quam peperit Optata ... amoris et desiderii mei causa* (dfx 11.2.1/4 (DT 266) Hadrumetum). – Я передаю тобі, щоб...

милий, ти послав їй демонів... якихось пекельних, якби це не було заборонено... ти повинен зневажати мене, але робити все, що я хочу. Веттія, народжена Оптатою, з вашою допомогою, нехай заради мого кохання не спить, не отримує їжі, ані спокуси. МАГІЧНІ ЗНАКИ Я примушую Веттію, народжену Оптатою, її розум, мудрість, розуміння та волю, щоб любила мене Фелікса, якого народила Фрукта, з цього дня і з цієї години, щоб вона забула свого батька, і матір, і всіх своїх друзів та всіх і всіх чоловіків заради мого кохання, Фелікса, якого народила Фрукта. Веттія, котру народила Оптата, нехай божевільна лише мене має в думках, божеволіючи, хворіючи, залишаючись без сну; нехай горить і морозить... нехай горить Веттія, що її породила Оптата... заради мого кохання і бажання [Urbanová 2010].

Вважається, що найслабшою енергетично людина є уві сні, адже вона не здатна контролювати власне тіло й думки. Саме тому численні тексти апелюють саме до сплячої жертви, що може з легкістю задовольнити автора прокляття, навіть не підозрюючи про це: *et aufer illae somnum usquedum veniat ad me... et animo meo satisfaciat* (dfx.11.1.1/16) – і забори той сон, поки він не прийде до мене... і не наситить мою душу. *Faciatis Victoriam, quam peperit Suavulva, amantem, furentem prae amore meo, neque somnum videat donec ad me veniat.* (dfx.11.2.1/3) – Зроби так, щоб Вікторія, яку народила Свавувльва, закохавшись, збожеволіла через кохання до мене, і щоб не спала, доки вона не прийде до мене.

Суб'єкт хвороби кохання, що його мучить нерозділена пристрасть, намагається за допомогою цих процедур контролювати й спрямовувати на свою користь успіх любовних відносин, які здаються невизначеними. Так він закликає божеств і бажає, щоб жертва його пристрасті зазнала тих самих мук, від яких страждає він. За Вінклером, таким чином автор прокляття умовно передає свої болючі почуття від нерозділеного кохання жертві, мимохідь зцілюючись від них. Використання примусових чар тимчасової дії, ми знаходимо в давнину навіть поза еротичним контекстом, але завжди в контексті латинських *tabellae defixionum* [Winkler 1991].

Автори текстів проклять часто мали на меті не тільки завдати шкоди фізичному здоров'ю, а й загалом зруйнувати жіночу особистість. Наприклад, в одному із текстів щодо невідомої Марії йдеться не лише про легені та печінку, які, за свідченням римських авторів (М. Тулій Цицерон, Корнелій Цельс, Пліній Старший), вважалися органами чуттєвого кохання та афектів, а й про її свідомість та пам'ять:

Tretiam Mariam defigo et illius vitam et mentem et memoriam et iocinera, pulmones, intermixta, facta, cogitata, memoriam. Sic non possit loqui quae secreta sint neque... amare possit neque... claudio (JRS 25. 1935. 225, Nr. 11). – Я проклинаю Третію Марію та її життя, свідомість, пам'ять, печінку, легені, перемішане, зроблене, обдумане, пам'ять. Так нехай не зможе говорити про таємне, і не зможе кохати... закриваю.

Характерною особливістю в *tabellae defixionum* є вживання патронімів (грец. πατρώνυμο; від πατήρ (род. відм. πατρός) – «батько» + ὄνυμα – «ім'я») як виду антропонімів: назв або прізвищ, що походять від предків по батьківській лінії – для чіткої адресації тексту прокляття: *Adiuro ... per magnum deum et per Anterotas ... et per eum, qui habet accipitrem supra caput et per septem stellas, ut ex qua hora hoc composuero, non dormiat Sextilius, Dionysiae filius, uratur furens, non dormiat neque sedeat neque loquatur, sed in mente habeat me Septimam, Amoenaе filiam; uratur furens amore et desiderio meo, anima et cor uratur Sextili, Dionysiae filii, amore et desiderio meo, Septimae, Amoenaе filiae. Tu autem Abar Barbarie Eloë Sabaoth Pachnouphy Pythipemi, fac Sextilius, Dionysiae filius, ne somnum contingat, sed amore et desiderio meo uratur, huius spiritus et cor comburatur, omnia membra totius corporis Sextilii, Dionysiae filii. Si minus, descendo in adytus Osyris et dissolvam τὴν ταφὴν et mittam, ut a flumine feratur; ego enim sum magnus decanus dei, magni dei ACHRAMMACHALALA (dfx11.2.1/8 (DT 270). – Я клянусь.... великим богом і через Антерота... і тих, хто має яструба над головою та сімома зірками, так що з якої години я складаю це, щоб Секстилій, син Діонісії, лютував люто, не спав, не сидів, не говорив, але в його думках нехай буде Септіма, донька Амєни; душа і серце Секстила, сина Діонісії, нехай палають любов'ю і бажанням до мене, Септіми, дочки Амєни. А ти, Абар Барбарі Елоє Саваот Пахнуфій Пітіпем, зроби так, щоб Секстилій, син Діонісії, не мав сну, але горів моєю любов'ю і бажанням, нехай згорять його дух і серце, всі частини всього тіла Секстилія, сина Діонісії. Якщо ні, я спущуся до входу Осіріса і зруйную його могилу, і кину, щоб річкою віднесло; бо я великий могильник Бога, великого Бога ACHRAMMACHALALA.*

У цій табличці прокляття аж чотири рази повторюються номінації жертви прокляття: *Sextilius, Dionysiae filius* – Секстилій, син Діонісії, і двічі є повтор *Septima, Amoenaе filia* – Септіма, дочка Амєни (замовниця того самого прокляття).

У текстах *tabellae defixionum amorose* для підсилення навіювального ефекту вживаються соматоніми (від грец. *σῶμα* – «тіло») – лексеми на позначення частин людського тіла, пов'язані між собою партитивними відношеннями: *Rufa Publica: manus, dentes, oculos, brachia, ventrem, mamillas, pectus, os, merilas, ventrem...crus, os, pedes, frontes, ungues, digitos, ventrem, umbilicum, cunnum, uuluam, ilia Rufae publicae defigo in his tabellis* (Borsari in: NSA 1901, p. 207-208). – Руфи Публіки: руки, зуби, очі, плечі, живіт, соски, груди, кістки, живіт, гомілки, кістки, стопи, чоло, нігті, пальці, матку, пупок, піхву, вульву, статеві органи Руфи Публіки я проколюю цвяхами в цих табличках.

Прикметним, на нашу думку, є використання неоднакових частин тіла жертв, що підпадають під прокляття. Наприклад, у проклятті жінки Руфи Публіки використано соматоніми суто жіночих частин тіла (*cunnius* – піхва, *vulva* – матка, *ilia* – статеві органи). У такий спосіб автор прокляття наполегливо підкреслює стать жертви. Тому, ймовірно, вжитий двічі у цьому контексті соматонім *ventrem* замість притаманного йому значення «шлунок» отримує значення «матка».

Перформатив, спрямований на «палання», викликаний асоціацією кохання з вогнем, вказує на символічний характер магічної дії, що може впливати на почуття та страсті цільової особи. Використання патронімів та власних імен служить чіткою ідентифікацією замовника та жертви привороту, надаючи прокляттю водночас особистого та індивідуально спрямованого характеру. Особливу увагу слід приділити соматонімам жіночої статевої системи, які прямо вказують на стать жертви. Це може свідчити про спрямованість магії на конкретних осіб та вираження певних статевоїх мотивів у любовних прокляттях.

Таким чином, засобами вербального впливу на лексико-семантичному рівні є: латинські дієслова-перформативи, реалізовані за сценарієм «примусу» та «палання»; побажання жертві втрати пам'яті й сну; патроніми та власні імена для чіткої ідентифікації як замовника, так і жертви привороту, а також соматоніми жіночої статевої системи – вербальні маркери статі жертви прокляття. Засоби вербального впливу на лексико-семантичному рівні виявилися досить різноманітними та прагматично заангажованими в контексті любовної магії, яка представлена в табличках проклять. Латинські дієслова-перформативи, які реалізовані за сценарієм «примусу», вказують на активний характер прокляття та намагання здійснити певний вплив на поведінку жертви. Побажання адресатові закляття втрати пам'яті та сну підкреслює вплив магії на психіку та свідомість жертви.

У цілому, аналіз табличок проклять вказує на високий рівень організації та ретельно продумане застосування вербальних елементів для досягнення бажаного перформативного ефекту в контексті любовної магії. Це підкреслює значущість вербальної форми вираження у сакральних текстах античності, її вплив на поведінкову та емоційну сферу учасників магичних ритуалів.

Література:

1. Faraone, Ch. *Ancient Greek Love Magic* (Harvard, 1999).
2. Gager, John G. *Curse Tablets and Binding Spells from the Ancient World*. Front Cover (Oxford University Press, 1992 – Blessing and cursing) 278.
3. Schilling Robert. Religion et magie à Rome. In: *École pratique des hautes études, Section des sciences religieuses* (Annuaire 1967-1968). T. 75 (1966): 29-55.
4. Urbanová, D. et al. L'elemento coercitivo nelle tabellae defixionum di argomento amoroso—alcuni aspetti testuali (Na, 2010).
5. Urbanová, Daniela, and Pierluigi Cuzzolin. Some linguistic and pragmatic remarks on the tabellae defixionum. *Journal of Latin Linguistics* 15.2 (2016): 313-345.
6. Winkler, J. The Constraints of Eros. *Magika Hiera, Ancient Greek Magic and Religion*, C. Faraone & D. Obbink (eds.) (Oxford, 1991): 214-223.
7. Кагаров Е. Г. Греческие таблички с проклятиями. *Греческія таблички съ проклятіями* (Харків: Типографія Г. П. Радовильського, 1918), 81.
8. Садовнича, О. В. Tabellae Defixionum—магічні перформативні комунікативні акти. Multidisciplinary academic notes. *Theory, methodology and practice* 27 (2022), 339.

References:

1. Faraone, Ch. *Ancient Greek Love Magic* (Harvard, 1999).
2. Gager, John G. *Curse Tablets and Binding Spells from the Ancient World*. Front Cover (Oxford University Press, 1992 – Blessing and cursing) 278.
3. Schilling Robert. Religion et magie à Rome. In: *École pratique des hautes études, Section des sciences religieuses* (Annuaire 1967-1968). T. 75 (1966): 29-55.
4. Urbanová, D. et al. L'elemento coercitivo nelle tabellae defixionum di argomento amoroso—alcuni aspetti testuali (Na, 2010).
5. Urbanová, Daniela, and Pierluigi Cuzzolin. Some linguistic and pragmatic remarks on the tabellae defixionum. *Journal of Latin Linguistics* 15.2 (2016): 313-345.
6. Winkler, J. The Constraints of Eros. *Magika Hiera, Ancient Greek Magic and Religion*, C. Faraone & D. Obbink (eds.) (Oxford, 1991): 214-223.
7. Кагаров Е. Г. Греческие таблички с проклятиями. *Греческія таблички съ проклятіями* (Харків: Типографія Г. П. Радовильського, 1918), 81.
8. Садовнича, О. В. Tabellae Defixionum—магічні перформативні комунікативні акти. Multidisciplinary academic notes. *Theory, methodology and practice* 27 (2022), 339.